

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/152948,XIII-akcja-medialno-edukacyjna-Zapal-znicz-pamieci-24-pazdziernik-a-2021.html>
09.05.2024, 02:35

XIII akcja medialno-edukacyjna „Zapal znicz pamięci” - 24 października 2021

W niedzielę 24 października zachęcamy do zapalenia zniczy w miejscach egzekucji i niemieckiego terroru na ziemiach wcielonych w czasie II wojny światowej do III Rzeszy Niemieckiej.

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

ZAPAL ZNECZ PAMNĘCI

24.10. 2021

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

ZAPAL ZNECZ PAMNĘCI

24.10. 2021

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

ZAPAL ZNECZ PAMNĘCI

XIII EDYCJA AKCJI MEDIALNO-EDUKACYJNEJ
24.10.2021

LAS ŁUцьMIERSKI I OBOZ PRZEJŚCIOWY NA RADOGOSZCZU

© Muzeum w Łuцьmierzu
M. Ogiński-Luцьmierski

© Las Łuцьmierski i A. Ogiński-Luцьmierski

Na ziemi łódzkiej do największych zatrzymań w ramach „Intelligenzaktion” doszło między 9 a 11 listopada 1939 r., po utworzeniu w Łodzi placówki gestapo i włączeniu miasta w granice Rzeszy, tuż przed Świętem Niepodległości. Tajna policja niemiecka aresztowała w łódzkich węgierkach, a także m.in. w specjalnie utworzonym obozie przejściowym na Radogoszczu (fabryka Michała Glazera przy ul. Krakowskiej 58, ob. ul. Liszasta 17). W ośrodku tym, w skrajnie przyspieszonych warunkach, Niemcy zgromadzili od 1500 do 2 000 osób. W roku selekcji, przeprowadzonej przez gestapo i niemieckie sady specjalne, wyłoniono co najmniej 500 osób przeznaczonych do zagłady. Egzekucji dokonano od 12 listopada 1939 r. do wiosny 1940 r. w pobliskich lasach: Łuцьmierskim, Łagiewnickim, Wączyńskim, Okręgk, a także na terenie poligonu wojskowego na Brnie w Łodzi. Ciała ofiar grzebano w zbliżonych mogiłach. W 1944 r. szczątki w większości zostały przez Niemców wydobyte i spalone w ramach akcji zakierowania stadoł zbrodni, akcja „1005”. Umożliwiła to dokładne określenie liczby zamordowanych.

Na terenie Lasu Łuцьmierskiego położonego na północ od Zgierza Niemcy pogrzebali w latach 1939–1940 ciała ofiar masowych mordów w co najmniej 6 zbiorowych mogiłach. W 1942 r. zakopali tu ciała stu Polaków rozstrzelanych w Zgierzu w największej publicznej egzekucji na ziemiach polskich wcielonych do III Rzeszy.

www.ipn.gov.pl

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

ZAPAL ZNECZ PAMNĘCI

XIII EDYCJA AKCJI MEDIALNO-EDUKACYJNEJ
24.10.2021

LAS ŁUцьMIERSKI I OBOZ PRZEJŚCIOWY NA RADOGOSZCZU

© Muzeum w Łuцьmierzu
M. Ogiński-Luцьmierski

© Las Łuцьmierski i A. Ogiński-Luцьmierski

Na ziemi łódzkiej do największych zatrzymań w ramach „Intelligenzaktion” doszło między 9 a 11 listopada 1939 r., po utworzeniu w Łodzi placówki gestapo i włączeniu miasta w granice Rzeszy, tuż przed Świętem Niepodległości. Tajna policja niemiecka aresztowała w łódzkich węgierkach, a także m.in. w specjalnie utworzonym obozie przejściowym na Radogoszczu (fabryka Michała Glazera przy ul. Krakowskiej 58, ob. ul. Liszasta 17). W ośrodku tym, w skrajnie przyspieszonych warunkach, Niemcy zgromadzili od 1500 do 2 000 osób. W roku selekcji, przeprowadzonej przez gestapo i niemieckie sady specjalne, wyłoniono co najmniej 500 osób przeznaczonych do zagłady. Egzekucji dokonano od 12 listopada 1939 r. do wiosny 1940 r. w pobliskich lasach: Łuцьmierskim, Łagiewnickim, Wączyńskim, Okręgk, a także na terenie poligonu wojskowego na Brnie w Łodzi. Ciała ofiar grzebano w zbliżonych mogiłach. W 1944 r. szczątki w większości zostały przez Niemców wydobyte i spalone w ramach akcji zakierowania stadoł zbrodni, akcja „1005”. Umożliwiła to dokładne określenie liczby zamordowanych.

Na terenie Lasu Łuцьmierskiego położonego na północ od Zgierza Niemcy pogrzebali w latach 1939–1940 ciała ofiar masowych mordów w co najmniej 6 zbiorowych mogiłach. W 1942 r. zakopali tu ciała stu Polaków rozstrzelanych w Zgierzu w największej publicznej egzekucji na ziemiach polskich wcielonych do III Rzeszy.

www.ipn.gov.pl

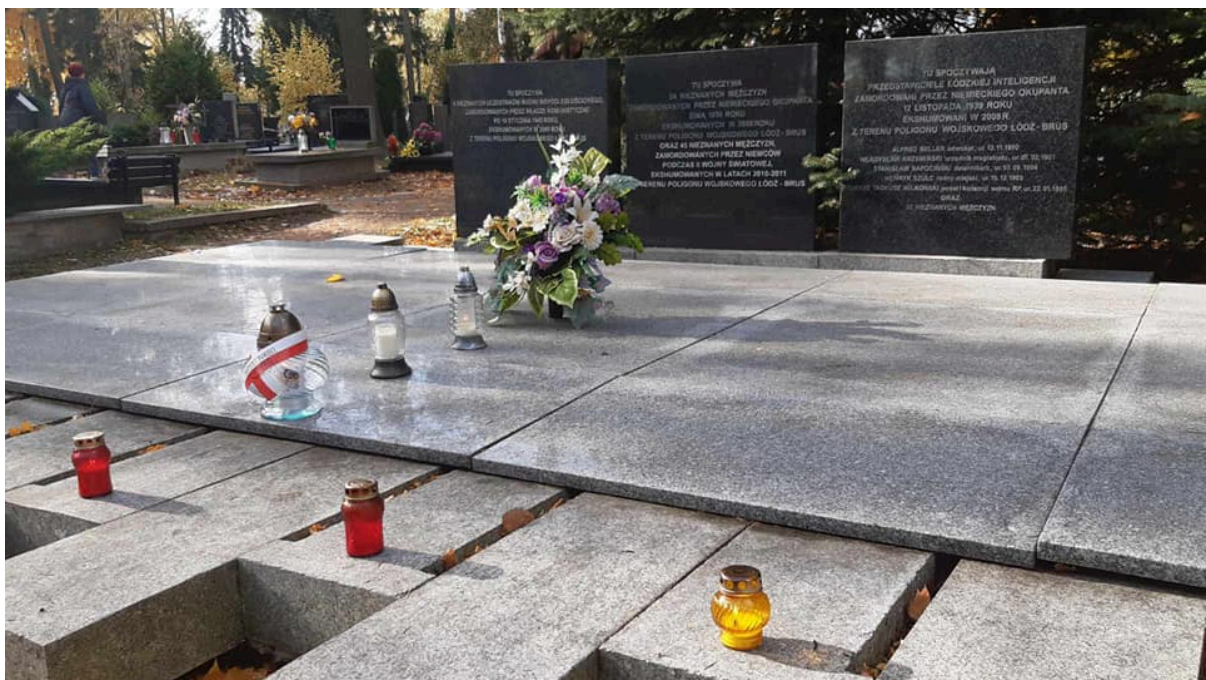
W ramach ponadregionalnej akcji przypominamy o Polakach zamordowanych w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej w 1939 r. i w kolejnych latach w Wielkopolsce, na Pomorzu, Kujawach, Śląsku i ziemi łódzkiej. Tylko do końca 1939 r. Niemcy zamordowali na terenach wcielonych do III Rzeszy ok. 40 tys. przedstawicieli polskich warstw przywódczych.

Akcja jest wspólną inicjatywą pięciu Oddziałowych Biur Edukacji Narodowej IPN oraz

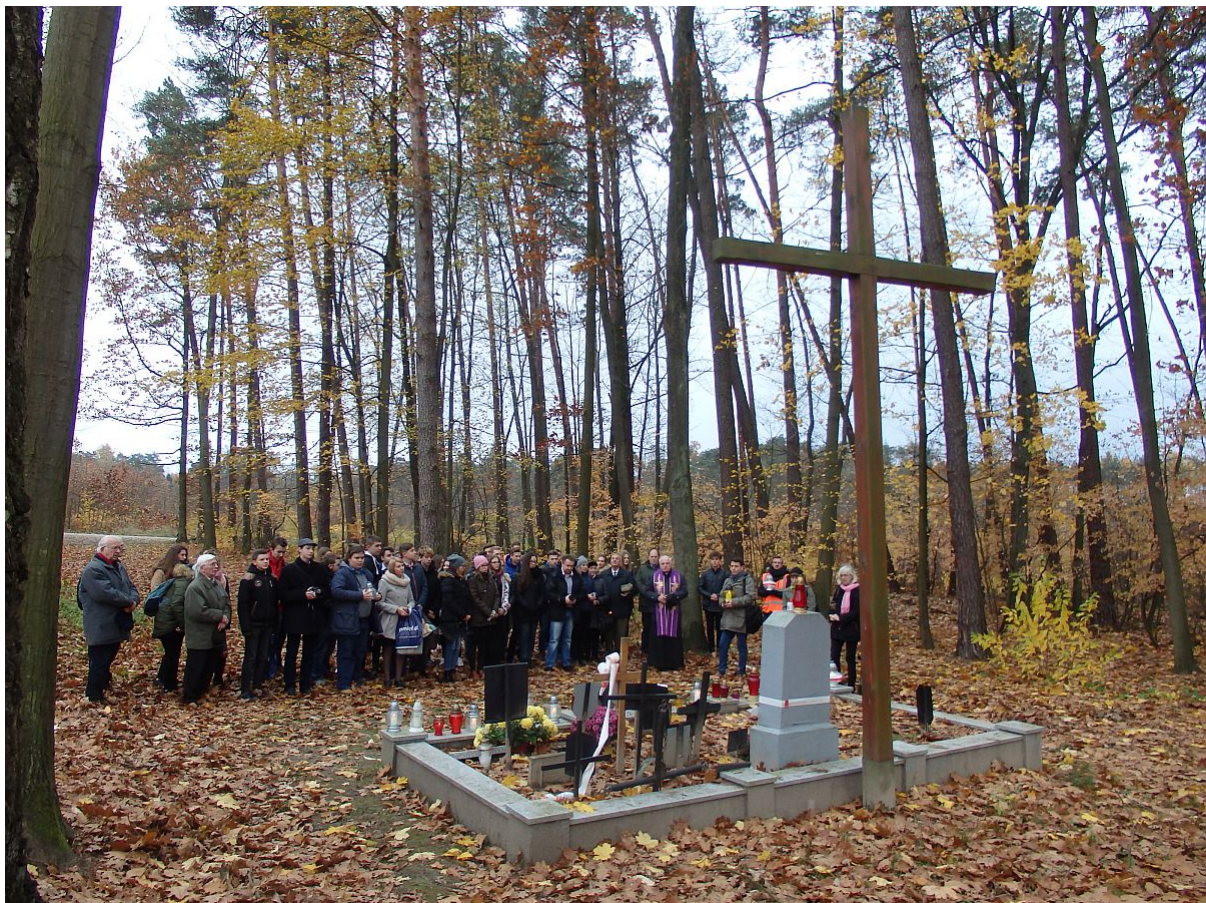

Programu I Polskiego Radia, a także regionalnych rozgłośni radiowych Polskiego Radia z Poznania, Bydgoszczy, Katowic, Łodzi oraz Gdańska, które obejmują swoim działaniem obszar ziem polskich wcielonych do III Rzeszy podczas II wojny światowej. W bieżącym roku krótkometrażowymi filmami przypomnimy najważniejsze Miejsca Pamięci związane z największymi egzekucjami dokonanymi przez Niemców w pierwszych miesiącach 1939 r. Dostrzegamy konieczność przybliżenia tych często zapomnianych, ale niezwykle ważnych pomników pamięci. W Wielkopolsce odwiedzimy, m. in. groby kobylnickie, groby różnowickie k. Roźnowa oraz groby w Lasach Pałędzko-Zakrzewskich, zaś w regionie łódzkim skupiamy się na Lesie Lućmierskim i obozie przejściowym na Radogoszczu. Akcja objęta jest patronatem Muzeum Historii Polski oraz portalu <http://www.dzieje.pl>. Zachęcamy do udokumentowania miejsca, w którym zapalono znicze i wystania zdjęcia z krótkim opisem na adres:

zapalniczypamieci@ipn.gov.pl

***

W Łodzi i okolicach do największych zatrzymań w ramach „Intelligenzaktion” – jednej z pierwszych przeprowadzonych na masową skalę akcji eksterminacyjnej III Rzeszy Niemieckiej podczas II wojny światowej – doszło między 9 a 11 listopada 1939 r.,

po utworzeniu w Łodzi placówki gestapo i włączeniu miasta w granice Rzeszy, tuż przed Świętem Niepodległości. Tajna policja niemiecka osadzała aresztowanych w łódzkich więzieniach, a także – w związku z przepełnieniem tychże oraz szeroką skalą akcji – w specjalnie utworzonych (październik 1939 r.) obozie przejściowym w Rudzie Pabianickiej i od listopada 1939 r. w **obozie przejściowym na Radogoszczu** (dawna fabryka Michała Glazera przy ul. Krakowskiej 55, ob. ul. Liściasta 17). W ośrodku tym, w skrajnie prymitywnych warunkach utrzymywanych po to, by więźniów dodatkowo upokorzyć, Niemcy zgromadzili od 1,5 do 2 tys. osób. W toku selekcji przeprowadzonej przez niemiecką policję i nazistowskie sądy specjalne (więźniów wywożono w tym celu krytym plancką samochodem ciężarowym na przesłuchania w siedzibie gestapo przy al. Anstadta w Łodzi) wyłoniono co najmniej 500 osób przeznaczonych do zagłady. Po zakończeniu likwidacji wszystkich, których Niemcy zaliczyli do „polskiej warstwy przywódczej” zdolnej do zorganizowania oporu, obóz w b. fabryce Glazera miał przestać istnieć (rozwijano się sąsiadujące z nim w dawnej fabryce Abbego więzienie/ obóz przy ul. Sowińskiego 1, gdzie w nocy z 17 na 18 stycznia 1945 r. Niemcy spalili żywcem blisko półtora tysiąca osób).

Egzekucji w ramach „Intelligenzaktion” dokonywano od 12 listopada 1939 r. do wiosny 1940 r. w podłódzkich lasach: Lućmierskim, Łagiewnickim, Wiączyńskim, Okręglak, a także na terenie poligonu wojskowego na Brusie w Łodzi.

Las Lućmierski (wiosna 2018), fot. Olgierd Ławrynowicz

Ciała ofiar grzebano w zbiorowych mogiłach. W 1944 r. szczątki w większości zostały przez Niemców wydobyte i spalone w ramach akcji zacierania śladów zbrodni. Uniemożliwia to dokładne określenie liczby zamordowanych.

Na terenie **Lasu Lućmierskiego** położonego na północ od Zgierza Niemcy pogrzebali w

latach 1939-1940 ciała ofiar masowych mordów w co najmniej 6 zbiorowych mogiłach, odkrytych w trakcie badań archeologicznych w latach 2015-2017. W 1942 r. zakopali tu ciała stu Polaków rozstrzelanych w Zgierzu w największej publicznej egzekucji na ziemiach polskich włączonych jesienią 1939 r. do Rzeszy.

Miejsca straceń w podłódzkich lasach są w regionie – obok getta na Bałutach i więzienia na Radogoszczu – najbardziej wymownym symbolem nazistowskiego terroru, który rozpoczął się od masowych mordów już w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej.

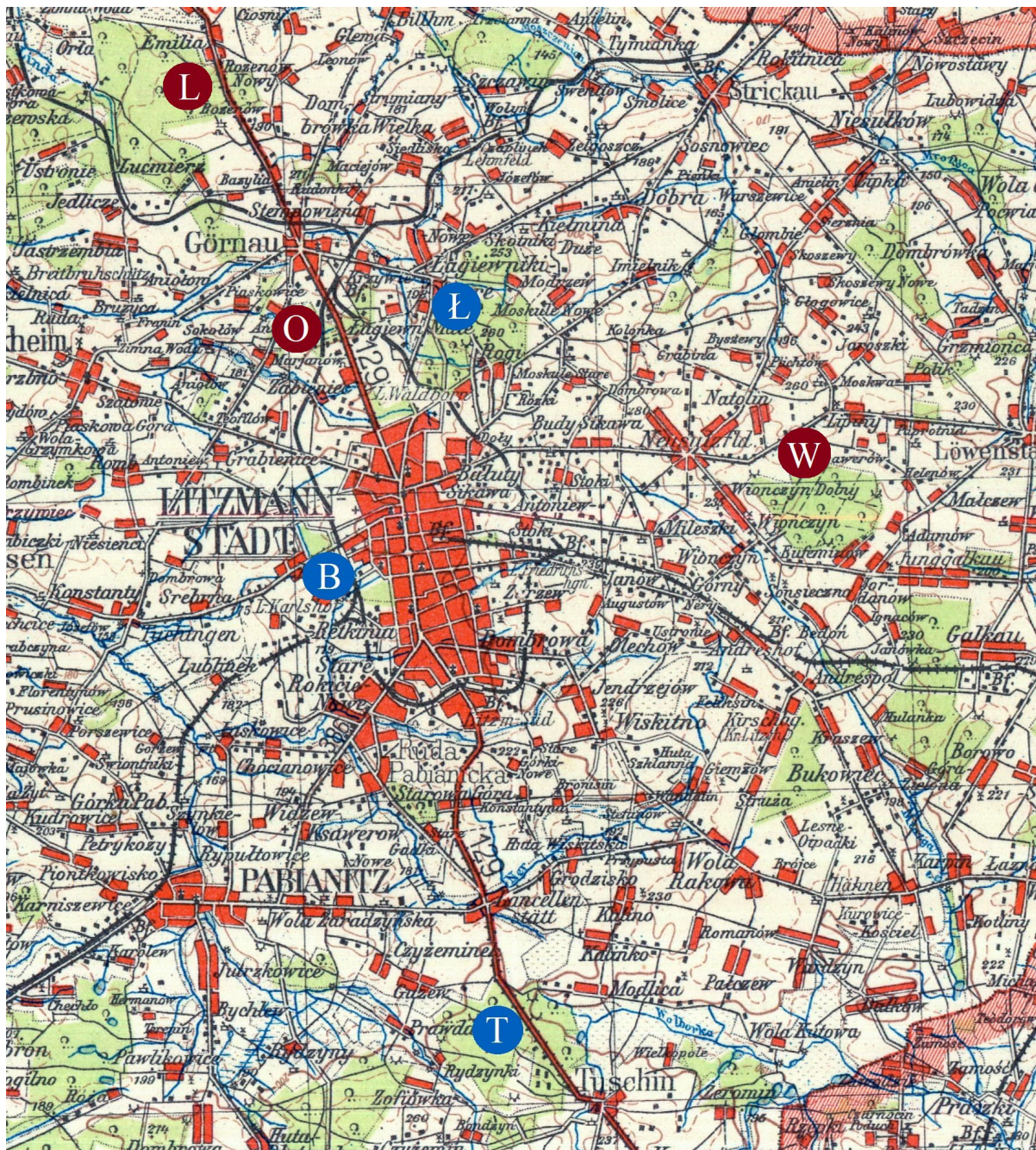
Marzena Kumosińska, OBEN IPN w Łodzi

Załączone opracowania:

Olgierd Ławrynowicz, *Niemieckie zbrodnie nazistowskie w lasach podłódzkich. Weryfikacje archeologiczne miejsc pamięci* [w:] [Archeologia totalitaryzmu. Ślady represji 1939-1956](#), Łódź 2015, s. 65-94.

Wiktor Duda, Adam Golański, Olgierd Ławrynowicz, *Badania w Lesie Lućmierskim. Ekshumacja jam grobowych w latach 2016-2017*

Miejsca niemieckich zbrodni nazistowskich („Intelligenzaktion” i późniejsze) w lasach w okolicach Łodzi (Litzmannstadt). Kompleksy leśne, na terenie których stwierdzono ślady zacierania śladów zbrodni (oznaczone na brązowo): O - Las Okręglik, L - Las Lucmierski, W - Las Wiączyński. Kompleksy leśne, na terenie których nie stwierdzono śladów zacierania śladów zbrodni (oznaczone na niebiesko): B - Poligon na Brusie, Ł - Las Łągiewnicki, T - Las Tuszyński. Oznaczenia na fragmencie Deutsche Heerskarte, Ausgabe Nr. 3. Blatt-Nr. Q52 Litzmannstadt z 1944 r. (oprac. O. Ławrynowicz, za: O. Ławrynowicz, *Niemieckie zbrodnie nazistowskie...*)

[Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych w związku z uczestnictwem w wydarzeniu organizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej](#)

PLIKI DO POBRANIA

[Niemieckie zbrodnie nazistowskie w lasach podłódzkich. Weryfikacje archeologiczne miejsc pamięci \(pdf, 851.57 KB\) 28.09.2021 15:57](#)

[Badania w Lesie Lućmierskim. Ekshumacja jam grobowych w latach 2016-2017 \(pdf, 1.8 MB\) 28.09.2021 16:04](#)

[Obowiązek informacyjny \(pdf, 442.49 KB\) 12.10.2021 11:35](#)

[Folder akcji \(pdf, 10.09 MB\) 15.10.2021 10:22](#)